

Роль бібліотеки закладу освіти в організації екологічного виховання читачів

Однією з найбільших проблем сучасного людства є екологічний стан довкілля. Глобальна екологічна криза, в умовах якої ми живемо, є наслідком дії багатьох чинників: споживацький підхід до природи, виснаження озонового шару Землі, забруднення атмосфери і ґрунтів, забруднення Світового океану тощо. Але, якщо подивитися на проблему глибше, то виявиться ще одна, чи не найсуттєвіша причина екологічної кризи, – це глибоке падіння духовності та моралі, низький рівень екологічної освіти і виховання, загалом екологічної культури переважної більшості мешканців планети.

Розвиток кожної країни безпосередньо пов'язується з екологічною безпекою. Однак планетарні масштаби екологічних змін створюють реальну загрозу життєдіяльності людини. Чорнобильська катастрофа, повені, лісові пожежі, забруднення води і атмосфери в багатьох регіонах України – все це може бути визначене як екологічне лихо, як кризовий екологічний стан. Тому є гостра потреба інтенсивного екологічного виховання населення.

У зв'язку з цим підготовка громадян із високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості та культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства й природи має стати одним з основних важелів у розв'язанні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем сучасної України.

Базою для здійснення заходів із вирішення такої важливої й складної державної проблеми є Концепція екологічної освіти в Україні, яка передбачає чітку структуру формування екологічної освіти, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення. В ній виокремлено два основних напрями освіти – формальна і неформальна. Формальна освіта охоплює всі ланки загальної системи освіти, яка існує в Україні: дошкільна, шкільна, позашкільна, професійно-технічна, вища та післядипломна. Другий напрям має просвітницький характер і спрямований на формування екологічної

культури населення через засоби масової інформації, громадські екологічні об'єднання тощо. Тому екологічна освіта і виховання всіх верств населення є одним із найважливіших і необхідних шляхів, що сприятиме ефективному вирішенню надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем сучасної України.

Екологічна культура випускника школи визначається відповідальним ставленням особистості до природи, і передбачає наявність глибоких знань про навколишнє середовище та засоби його захисту, екологічний стиль мислення, уміння і досвід розв'язання екологічних проблем, безпосередню участь у природоохоронній діяльності, а також здатність прогнозувати можливі негативні наслідки діяльності людини.

У цілісній системі екологічного виховання роль бібліотек обумовлюється наявністю інформаційних ресурсів, відкритістю та доступністю інформації, впровадженням сучасних технологій, кваліфікованими кадрами.

Формування екологічної культури, екологічна просвіта та надання екологічної інформації за запитами користувачів є тими складовими, на яких будується робота бібліотек в цьому напрямку.

Багатоаспектна екологічна проблема найдосконаліше і різнобічно розкривається за допомогою книг, періодичних видань та інших ресурсів, що є в бібліотеках.

Цікавими і корисними формами екологічного виховання є екологічні уроки, бесіди, дні екології та краєзнавства, екологічні свята та акції, екологічні конкурси та вікторини тощо. При проведенні масових заходів використовуються мультимедійні технології, виступи супроводжуються демонстрацією слайдів, відеофільмів, що сприяє кращому засвоєнню учнями всієї наданої інформації.

Популяризації екологічних знань серед читачів сприяють книжково-ілюстративні виставки з проблем охорони навколишнього

середовища, що супроводжуються інформаційними оглядами. При оформленні виставок використовуються наочні засоби (квіти, природні матеріали), готуються тематичні рекомендаційні списки. На сайтах та блогах бібліотек представлені віртуальні виставки з актуальних питань охорони довкілля. Бібліотеки готують оригінальну друковану продукцію екологічного змісту: листівки, закладки, афіші, буклети та ін.

Постійно триває пошук нових форм проведення заходів, що сприяють вихованню творчих особистостей, розвитку екологічної культури, а також підвищенню рівня екологічної активності.

Не менш важливим напрямом є екологічна освіта бібліотекарів, їх професійна підготовка до вирішення зазначених вище завдань. Участь у науково-практичних конференціях, семінарах, присвячених розв'язанню екологічних проблем, істотно впливає на підвищення екологічної культури і самих бібліотечних працівників.

Отже, екологічне виховання – це одна з найскладніших проблем на шляху збалансованого розвитку суспільства. Бібліотеки закладів освіти стають необхідною ланкою в системі екологічної просвіти, безпосередніми активними учасниками у формуванні активної життєвої позиції молоді у сфері поліпшення екологічної ситуації на Землі та охорони природного середовища і довкілля.

Для того, щоб організувати цю роботу ефективно, бібліотека повинна дотримуватися таких вимог: постійно вивчати інформаційні потреби користувачів з екологічної тематики, формувати інформаційні ресурси з екології та суміжних наук, організовувати обслуговування запитів користувачів на основі сучасних інформаційних технологій.